

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2021-10-07

Diarienummer N609-2758/21

Handläggare

Amanda Andersson, Maria Fridén, Fredrika Ideblad

E-post: amanda.2.andersson@grundskola.goteborg.se

Redovisning av förvaltningens valstärkande insatser för att öka valdeltagandet till ungdomsfullmäktige 2021 och kommande år

Förslag till beslut

I grundskolenämnden

Grundskolenämnden förklarar uppdraget fullgjort och antecknar detta till protokollet.

Sammanfattning

Grundskolenämnden beslutade den 21 september 2021 att uppdra till förvaltningen att säkerställa att valstärkande insatser genomförs för att öka valdeltagandet i samtliga delar av staden till ungdomsfullmäktige år 2021 och kommande år. Förvaltningen fick i uppdrag att återkomma med redovisning till nämnden gällande de valstärkande insatser som genomförts och planeras för.

Ungdomsfullmäktige finns för att ge barn och unga ökat inflytande i olika samhällsfrågor och för att öka intresset för demokrati och politik. Från och med den 1 januari 2021 ansvarar grundskolenämnden för att förrätta val till ungdomsfullmäktige.

Förvaltningen har vidtagit en rad åtgärder för att säkerställa ökat valdeltagandet till ungdomsfullmäktige. Bland annat har en samordnare anställts för att utveckla och driva arbetet med valet, kontaktpersoner har utsetts på skolorna, en kartläggning av skolornas behov av stöd har genomförts, upprättad samverkan med berörda förvaltningar, information om valet på olika språk samt att nytt stödmaterial har arbetats fram och samlats på en webbsida riktad till skolorna. En utvärdering kommer att genomföras efter valet och den kommer bland annat att bestå av valanalys och information från kontaktpersonerna.

Enheten hållbar utveckling kommer att ansvara för och hantera uppdraget om att förrätta val till ungdomsfullmäktige inom enhetens uppdrag och ordinarie bemanning från år 2022.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Förvaltningen har budget för en samordnartjänst från april 2021 till och med februari 2022, kostnader för två timavlönade före detta ledamöter i ungdomsfullmäktige som genomfört 45 klassbesök under 2021 samt kostnader för kommunikationsinsatser i form av film och tryckt material.

Bedömning ur ekologisk dimension

Många barn och unga är intresserade av frågor som rör miljö och klimat och många är oroliga för vad som kommer att hända med klimatet i framtiden¹. Ungdomsfullmäktige är ett forum där unga lyfter frågor om miljö och klimat.

Inom ungdomsfullmäktige finns möjlighet att stärka engagemanget i dessa frågor vilket i sin tur kan ge effekter för minskad oro.

Bedömning ur social dimension

I artikel 12 i FN:s konvention om barnets rättigheter står det att barn har rätt att uttrycka sin mening och höras i alla frågor som rör barnet. Hänsyn ska tas till barnets åsikter, utifrån barnets ålder och mognad.

Elever har rätt till formellt demokratiskt inflytande genom elevrådsrepresentanter och elevskyddsombud, det framgår i skollagen (2010:800) och arbetsmiljölagen (1977:1160). I betänkandet, Inflytande på riktigt (SOU 1996:22), listas tre skäl till att elever ska ges möjlighet till inflytande:

- inflytande är en mänsklig rättighet,
- det är en del av skolans uppgift att fostra demokratiska medborgare, samt
- delaktighet är en förutsättning för lärande.

Ungdomsfullmäktige är Göteborgs Stads formella forum för ungdomsinflytande och har inrättats för att öka möjligheterna för barn och ungdomar att påverka beslut som rör stadens utveckling. Ungdomsfullmäktige ska ta aktiv del av generella frågor som berör barn och ungdomar och kan själva väcka frågor som berör barn och ungdomar. Genom att ge barn och ungdomar möjlighet till delaktighet och inflytande får förvaltningar och nämnder bättre beslutsunderlag och de unga utvecklar sin demokratiska förmåga.

Det demokratiska samhället är beroende av medborgare som förstår demokratins spelregler och valet till ungdomsfullmäktige är en konkret metodik för att stärka demokratisk kompetens och delaktighet. Grundskoleförvaltningen kommer att fortsätta arbeta för ett starkt och jämlikt valdeltagande.

Samverkan

Information har lämnats till de fackliga organisationerna genom Facklig samverkansgrupp (FSG) den 29 november 2021.

Bilagor

1. Yrkande från (D), (S), (V) och (MP), 2021-09-21
2. Protokollsutdrag grundskolenämnden, 2021-09-21, § 222

---

¹ https://old.naturskyddsforeningen.se/sites/default/files/dokument-media/novusundersokning_unga_om_miljo.pdf

Ärendet

Grundskolenämnden beslutade den 21 september 2021, efter ett yrkande av (D), (S), (V) och (MP), att ge förvaltningen i uppdrag att säkerställa att valstärkande insatser genomförs i syfte att öka valdeltagandet till ungdomsfullmäktige år 2021, och kommande år, i samtliga delar av staden samt återkomma till nämnden med redogörelse gällande de valstärkande insatser som genomförs och planeras för.

Beskrivning av ärendet

Grundskolenämnden beslutade den 21 september 2021 att uppdra till förvaltningen att säkerställa att valstärkande insatser genomförs för att öka valdeltagande i samtliga delar av staden till ungdomsfullmäktige år 2021 och kommande år. Förvaltningen fick i uppdrag att återkomma med redovisning till nämnden gällande de valstärkande insatser som genomförts och planeras för.

Sedan 2015 har trenden gällande antalet barn och unga som kandiderar och som röstar i ungdomsfullmäktige varit nedåtgående. Valdeltagandet är dessutom ojämnt fördelat utifrån geografí, skolform och huvudman.

Ungdomsfullmäktige

Ungdomsfullmäktige finns för att ge barn och unga ökat inflytande i olika samhällsfrågor och för att öka intresset för demokrati och politik. Ungdomsfullmäktige har möjlighet att väcka förslag, ställa frågor, framföra synpunkter och lämna yttranden. Förslag kan riktas till stadens nämnder, förvaltningar, styrelser och bolag. Hur staden tar hand om förslagen avgörs från fall till fall beroende på frågans innehåll. Förvaltningar och nämnder kan också ställa frågor till ungdomsfullmäktige.

För att kunna bli vald till ungdomsfullmäktige måste eleven vara folkbokförd i Göteborg, ha börjat årskurs 6 och vara högst 17 år. För att kunna rösta i ungdomsfullmäktiges val måste eleven vara folkbokförd i Göteborg, ha börjat årskurs 5 och på valdagen ännu inte ha fyllt 18 år.

Ungdomsfullmäktige består av 101 ungdomar mellan 12 och 17 år från hela staden. De är förtroendevalda och har ett gemensamt ansvar för att verka för alla barn och unga i staden. Ledamöter och ersättare diskuterar olika frågor som rör unga och väljer vilka ämnen som är relevanta att ta upp. Ledamöter och ersättare deltar aktivt i ungdomsfullmäktiges arbete och medverkar i utskotten som bildas. Utskotten är arbetsgrupper med olika ansvarsområden.

Tiden en ledamot eller ersättare sitter i ungdomsfullmäktige kallas för mandatperiod och den pågår under ett år. En person kan bli vald flera gånger och därmed sitta kvar i flera år. Valet hålls i mitten av november varje år och mandatperioden sträcker sig från 1 januari till 31 december.

Grundskolenämndens uppdrag

Innan omorganisationen till fyra socialförvaltningar fanns det en samordnare i varje stadsdelsförvaltning. Samordnarnas uppdrag har varierat mellan stadsdelarna och i några stadsdelar har samordnare arbetat mellan 25–50 procent med valet och i andra stadsdelar har det inte funnits avsatt tid i samma omfattning. Det har medfört att samordning och förutsättningar för att arbeta med valet har sett olika ut i staden.

Från och med den 1 januari 2021 ansvarar grundskolenämnden för att förrätta val till ungdomsfullmäktige. Vid revidering av ungdomsfullmäktiges arbetsordning som kommunfullmäktige beslutade om den 14 oktober 2021 tillkom skrivning om att grundskoleförvaltningen ska förrätta val i samverkan med Utbildningsnämnden, Socialnämnderna Centrum, Nordost, Sydväst, Hisningen, Nämnden för konsument- och medborgarservice, Idrotts- och föreningsnämnden och Kulturnämnden.

Arbetet med att höja valdeltagandet till ungdomsfullmäktige är långsiktigt och sedan 2015 har valdeltagandet minskat över tid. Den nya arbetsordningen med samverkan mellan berörda förvaltningar är nyligen påbörjad vilket kan komma att påverka årets valdeltagande.

Enheten hållbar utveckling ansvarar för bland annat demokratifrågor och uppdraget om att förrätta val till ungdomsfullmäktige ingår i enheten och kommer att hanteras inom enhetens uppdrag och ordinarie bemanning från 2022.

Redovisning av förvaltningens arbete med valet till ungdomsfullmäktige

För att säkerställa valstärkande insatser i syfte att öka valdeltagande har förvaltningen arbetat på följande sätt:

- Anställt en samordnare för valet till ungdomsfullmäktige. Anställningen är en heltidsanställning under perioden april 2021 till februari 2022. Verksamhetsutvecklare demokrati arbetsleder samordnaren och arbetar stödjande gällande strategiska frågor kopplade till ungdomsfullmäktige. Samordnaren har arbetat med att skapa förutsättningar för kontaktpersoner på skolorna att genomföra valet på ett framgångsrikt sätt.
- Utsett kontaktpersoner på skolorna. Kontaktpersonernas uppdrag är att:
  - se till att elever på skolan känner till att de kan kandidera och rösta i valet till ungdomsfullmäktige,
  - informera kollegor om arbetet med ungdomsfullmäktige så att de kan förklara för eleverna vad ungdomsfullmäktige är och vad det innebär att kandidera och rösta,
  - underlätta för att röstning kan ske på lektionstid,
  - om möjligt delta i digital utbildning och övriga digitala möten som samordnaren håller i.
  - ha kontakt med samordnaren vid behov.
- Kartlagt skolornas behov av stöd. Kartläggningen genomfördes under våren 2021 på ett urval av skolor med högt respektive lågt valdeltagande i föregående års val för att hitta framgångsfaktorer och behov. Utifrån kartläggningen har samordnaren tagit fram stödmaterial och samlat det på en webbsida för skolorna. På sidan finns det bland annat material som beskriver hur lärare kan arbeta med valet i undervisningen och på skolan, förslag på struktur och terminsplanering för valet och filmer för olika sammanhang.

- Informerat och inspirerat skolorna till att arbeta systematiskt med valet till ungdomsfullmäktige.
- Erbjudit skolorna digitala klassbesök av före detta ledamöter i ungdomsfullmäktige. 45 klasser har valt att få ett digitalt klassbesök.
- Analyserat föregående års valstatistik. De skolor som haft lägst valdeltagande har av samordnaren erbjudits riktat stöd genom besök och handledning.
- Kommunicerat med vårdnadshavare och elever genom lärplattform, cirka 17 000 elever har fått direktmeddelande om att kandideringen till ungdomsfullmäktige startade den 1 oktober 2021.
- Informerat om valet på flera språk.
- Samverkat med berörda förvaltningar för att säkerställa valstärkande aktiviteter inom de olika förvaltningarnas verksamheter. Grundskoleförvaltningen leder tillsammans med stadsledningskontoret en grupp med deltagare från de fyra socialförvaltningarna, utbildningsförvaltningen, idrotts- och föreningsförvaltningen, konsument- och medborgarservice och kulturförvaltningen. De samverkande förvaltningarna har bland annat affischerat på medborgarkontor och andra mötesplatser, låtit invånarguider informera om valet och stärkt direktiven till gymnasieskolorna att möjliggöra för eleverna att rösta på skoltid.

Utvecklingsfrågor för att säkra valstärkande insatser framåt:

- Samla lärdomar och erfarenheter genom den utvärdering som påbörjas i november 2021. Utvärderingen kommer att bestå av olika delar. En del som är baserad på information från kontaktpersoner och sammanfattar återkoppling från digitala träffar, e-post, telefonsamtal, samtal och frågeformulär samt genom ett utvärderingsformulär som skickats till kontaktpersonerna efter valet. Ytterligare delar som kommer att ingå i utvärderingen är valanalys utifrån skolornas valresultat kopplat till de insatser som utförts samt stadsledningskontorets valanalys.
- Möjliggöra för kandidering och valdeltagande för elever som är mottagna i grundsärskolan och gymnasiesärskolan för att samtliga elever ska få möjlighet att delta i valet. Dialog inledd med stadsledningskontoret och representanter för grundsärskolan.
- Säkerställa att kontaktperson finns på de särskilda undervisningsgrupper nivå 4 för att samtliga elever ska få möjlighet att delta i valet.
- Fortsätta dialogen och samarbetet med skolbibliotekscentralen. Syftet är att underlätta för lärare och skolor genom att ta fram en demokratilåda med litteratur, förslag på upplägg i arbetet med ungdomsfullmäktige samt lägga i valinformation och broschyrer om ungdomsfullmäktige. Därmed kan de lärare som önskar få ett helt eller delar av ett färdigt upplägg.
- Utveckla och systematisera arbetet med digitalisering och kommunikation genom lärplattform.

- Ta fram statistik utifrån nya valkretsar. Skolorna ska kunna följa den enskilda skolans statistik samt utifrån utbildningsområde vilket blir en förbättring.
- Engagera skolorna för att de ska prioritera och vilja arbeta med ungdomsfullmäktige. Generellt sett har de skolor med lägst valdeltagande som är i behov av stödinsatser inte tagit emot stödet. Inom grundskoleförvaltningen har en skola meddelat att de inte kommer att arbeta med valet.
- Hantera den stora volymen och att hitta de mest engagerade kontaktpersonerna. Ett par kontaktpersoner har uppgett att det är svårt att få med kollegor i arbetet, att det kan vara utmanande att hinna med eftersom det finns annat som måste prioriteras eller att eleverna inte är engagerade. Ett antal kontaktpersoner har valt att inte återkoppla, ta emot stöd eller att delta i digitala träffar. De kontaktpersoner eller de lärare som har deltagit i digitala träffar och bokat in klassbesök är de som uttryckt att de är engagerade och brinner för demokratifrågor. Statistik från tidigare års val visar att det hänger ihop med ett högre valdeltagande och elever som kandiderar till ungdomsfullmäktige.
- Delta på ungdomsfullmäktiges stormöten och att ansvarig tjänsteperson på grundskoleförvaltningen håller sig uppdaterad i arbetet.
- Utveckla samverkan med utbildningsförvaltningen gällande valet till ungdomsfullmäktige. Inom utbildningsförvaltningen har förvaltningsledningen beslutat att eleverna ska delges information om ungdomsfullmäktige och ges möjlighet att rösta på skoltid.
- Utarbeta lektionsmaterial om ungdomsfullmäktige. Utbildningsförvaltningen har efterfrågat material och att samordnare ska medverka på elevskyddsutbildning under vårterminen 2022 för att elevkåren ska få verktyg att arbeta med valet till ungdomsfullmäktige och för att eleverna ska arbeta för att sprida information på gymnasieskolorna.
- Säkerställa att kontaktperson finns på samtliga fristående skolor för att samtliga elever ska ha möjlighet att delta i valet. Återkoppling gällande kontaktperson saknas från ett antal fristående skolor och av de fristående gymnasieskolorna är det bara en skola som efterfrågat information om valet.
- Utmaningen med flera huvudmän och att skolorna ser det meningsfulla i att arbeta med ungdomsfullmäktige när det är något som kommer utifrån och som inte är förankrat i skolans ledning.

Göteborgs Stad Grundskoleförvaltningen

Bengt Randén
Förvaltningsdirektör

Helena Sjöberg
Avdelningschef